

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyes szám ára 20 fillér

Hirdetmények:

3 hasábos petsor egyszer
18 fillér, többszöri hírde-
tésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

A lap
szellemi részét illető közle-
mények a szerkesztőséghez
(Wlassics-utca 52. sz.), az
anyag részét illető közle-
mények pedig a kiadóhiva-
talhoz (Ujváros-utca 25. sz.)
küldendők.

Kéziratokat
nem küldünk vissza.

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Szent István.

Századok vihara vonult el Magyarországon első királyának sírja felett s a szent király által elvetett magot a letűnt századok hatalmas törzssé nevelték. A nemzet nagygyá növekedett azon földön, amelyet István király hódított meg a nyugat eszméinek, amelyek államalkotó erőt adtak a magyar népnek.

Hívó szívek felkeresik a magyar szent király ünnepén István jobb kezét, amely kivezette a bolyongó népet a pusztákból, hogy hazát és vallást adjon nekik. És a nemzet hisz a csodatevő kézben, amely ellenállt az enyészet hatalmának s ezredéveken keresztül szimboluma marad annak az eszmének, amely István királyt apostollá tette. Az a kéz ezer év múlva is megmutatja az utat, amelyen haladva élni fog a magyar s ez az ut, amelyre első királya vezette a nemzetet: a nyugati civilizáció, amely behozta hozzánk a kereszténység tanait.

És mikor ős Budavárában körülhordozák István király csodatevő kezét, nagy és hatalmas érzések fakadnak a magyar ember szívében. Felébred a nagy ősök tisztelete,

a hagyományok emlékezete s a haza megszentelt rögéhez való ragaszkodás érzése.

Nemzeti tartalmában, kulturális jelentőségében, nagy erkölcsi hatásában kiválasztott ünnepe a magyarnak szent István napja. Egy nagy gondolkodónak, széleslátókörű államférfiúnak, egy pogányságban is csodálatosan felvilágosult fejedelmi elmének hosszú évszázadokra, talán évezredekre kiható ténye fűződik hozzá. A pogány Vajk, mint nemzetének bölse jelenik meg a világtörténelemben. Ősei vallásáról átvezeti a vad, de nemes tantalmu nemzetet a civilizált nyugot egyedül üdvözítő vallására, a kereszténységre. Az erős nemzeti életnek, a nyugati civilizációval párhuzamos fejlődésnek alapjait rakta le a pogány oltárok romjaiból. Meglátta, hogy a nemzet csak így maradhat fenn és másképp nem. A pogányság elszigetelné népét a nagy nyugattól. És a holt szigetről elvezette a pogány magyart a fejlődés, az örökös haladás nagy forgatagába.

Bölsebben senki sem szerette ezt a nemzetet. Megértette a magyarnak végzet-szerű hivatását s lángoló hittel, államférfiúi gondossággal igyekezett kezébe adni azokat

az eszközöket, melyekkel hivatását betöltheti. Megismerte azt az igazságot, hogy a nemzetnek át kell alakulnia, hogy helyhez köttessék a nomád nép, amelyet az örökös vándorlás megsemmisüléssel fenyegetett.

Röghöz kötötte a magyart s a rögből fakadt a hazaszeret, a hazaszeretéből az egységes nemzeti érzés, amely alapja lett a magyar államnak.

A nagy király bölcsesége nem csalatkozott. Ő tette egységessé a nemzetet a királyság eszméjével és hatalmával; ő telepítette le erre a földre, amely azelőtt a népvándorlás országútja volt; ő alapított államot az örökös forrongás helyén; ő biztosította a kultúra s a haladás részére Magyarországot.

A nagy király keze tette le alapját a magyar királyságnak, amelynek eszméje a magyar szent koronában öltött testet. Azt a hódolatot, amely a magyar korona iránt nyilvánul, amely közjogi életünk és felfogásunk minden mozzanatában uralkodó volt minden időben, egy népnél sem lehet megtalálni. A magyar korona hatalmas eszme lett s a hozzá fűzött jogok, a benne rejlő hatalom a nemzet szent tulajdonát képez-

TÁRCA.

Milon atyus.

— Guy de Maupassant novellája. —

Az 1870. évi porosz-francia hádjáratban történt. A poroszok megszállták az egész vidéket. Velük szemben az északi hadsereg állott, Faidherbe tábornok vezetése alatt.

A porosz vezértörzs hadi szállása Milon Pierre házában volt elhelyezve. Milon atyus az ellenségnek nagy előzékenységgel adott helyet fedele alatt. A porosz avant gárda már egy hónapja időzött e helyt megfigyelő pozícióban. Tíz mérföldnyire voltak a francia előőrsök s bár oly esendben, mintha élet sem volna sátraik között, megfjethetetlen módon éjjelről éjjelre eltűnt egy-két porosz ulánus.

A lovas partlouilleok, a kiket kémszolgálatra küldöttek ki kettesével, hármassával, nem tértek vissza többé.

Az elveszett poroszokat másnap a mezőn találták meg rendszerint vérbefagyva, élettelenül, valamely árok vagy száraz szakadék öblében. Torkukat egy mély vágás metszette ketté.

A gyilkosság körülményei arra vallottak, hogy egyazon ember hajtotta végre valamennyit, de a kinek nyomába akadni az ellenség sehogy sem tudott.

Az egész vidéket megfélemlítették a boszuszomjas poroszok. Parasztokat egyszerű denunciacióra föbelövtettek, asszonyokat fogtak el s kínzásokkal a gyermekekből is igyekeztek valami áruló hangot kicsikarni. Mind hasztalan.

Im egy reggelen Milon atyust az istálló alján elalélva lepték meg. Arcán egy vérző mély seb tátongott.

Hajnamban, Milon házából mintegy három kilométernyire, két felkoncolt ulánust találtak ismét. Az egyiknek megmerevedett marka görcsösen szorongatta még akkor is kivont véres kardját. Ez az ulánus tehát védekezett, küzdött — sebet is adott.

Világos az összefüggés.

Az udvaron, Isten szabad ege alatt menten megalakult a hadi törvényszék, a mely elé vezették Milon atyust.

Hatvannégy éves volt az öreg. Összetöpörödött, meghajlott, kis termetű. Nagy, csontos, vörös kezei voltak, mint két rákolló. Haja őszbevegült, ritka és pihés volt, mint a fiatal kacsák tolla, a fejbőrét sem fődte be az a fehér moha. Napüttötte ráncos nyakán vastag erekben duzzadt a vér.

Négy porosz katona közre vette s a kicipelt konyha asztal köré telepedett a hadi törvényszék: öt tiszt, egy ezredes.

Ez franciául megkezdte a vallatást.

— Milon apó, mióta itt vagyunk, nem volt panaszunk kendre. Szíves és figyelmes volt velünk

mindig. De ma egy rettentő vád zudul kendre és ezt a gyanut el kell oszlatnunk. Hogy jutott a tátongó sebhez az arcán?

A paraszt nyakasan hallgatott.

— Hallgatása vádolja kendet, Milon apó, — szólt az ezredes. — De akarom, hogy feleljen, megértett? Tud-e arról, ki ölte meg a két ulánust, a kiket ma reggel a faluvégi fészület tövében találtak?

Az öreg hangosan és érthetően felelt:

— Én öltem meg őket.

Az ezredes meglepte a válasz. Egy pillanatig elakadt a szava és nézése rámeredt a parasztra.

Milon atyus rendíthetetlen nyugalommal állotta ki a farkasszemet, majd, mintha gyóntatója előtt állana, lesütötte szemét.

Csak az árulta el belső felindultságát, hogy hangosan csuklott, mintha valami hurok szorítaná a gégegjét.

Családja, János fia, menyé és két unokája a háta mögött állottak, mintegy tíz lépésnyire, remegő félelemtől szorongatva.

Az ezredes folytatta.

— Arról is tud kend talán, hogy hadseregünk lovas hirtívít ki ölte meg?

Az öreg brutális egykedvűséggel felelt:

— Én öltem meg őket.

— Kend? Kend lett volna egyedül?

— Persze, hogy én.

— Egyedül?

ték, amelyeket a koronázás tényével ruházott át királyára.

Az egyének az adta meg a jogok teljét, ha tagja volt a magyar szent koronának s birtokát is a korona joga és hatalma alapján bírta. Mert a korona volt a nemzet hatalmának, egyé tartozásának szimbóluma.

Mikor felsütött ránk az egyenlőség napja, mindnyájan egyé lettünk szent István koronájának eszméjében. Szent István kezének áldása mindenkire árad, aki e földet hazájának nevezi: mert ő adott biztos talajt népének, amelyen lábát megvethette; ő adott fegyvert a kezébe, amellyel magát védelmezhetette; ő adott neki hitet, amely a csüggedéstől megmentette; az ő keze mutatta azt az utat, amelyen haladva hivatását betöltheti.

Vajk megkeresztelésével a bálványok alapja megingott; szent István királyi címével egybeforrt s megszületett a magyar állameszme, az alkotmány csirái fejlődtek s kibontakozott a magyarnak egyik legerősebb nemzeti vonása: a korona iránti hódolat, mert államiságunk kifejezését szent István óta a korona képezi.

És amikor szent István napján a csodátév jobbkézhez zárandokol a magyar, felébred szívében a lojalitás érzése is, amely a nemzetnek nemcsak ősi hagyománya, hanem hazája iránti szeretet egyik megnyilvánulása.

Emlékezzünk Magyarországnak nagy királyára hódolattal s az ősök bölcsességéből tanuljunk hazát szeretni.

Inség. Takarékoság.

A rosz termérről oly sok rosz hír röpködött végig az országon, a bekövetkezendő inségről annyi jóslatot olvastunk, hallottunk, hogy valószínűleg megrémültünk. Hogyan telet ki Magyarország szegény népe ebben a sanyaru esztendő-

ben; hogyan bírja ki a földhöz ragadt szegény nép ebben a drága világban a munka nélküli hosszú időt?

Kétségtelen, hogy rosz termése volt az országnak és sok nélkülözésnek nézünk elébe; de minél több és biztosabb adatot gyűjt a statisztika, minél közelebről nézzük a viszonyokat, annál inkább bizunk abban, hogy a szó keserves értelmében vett inségtől nem kell félni Magyarországnak akkor, ha idejekorán hozzálátunk a védekezéshez. Kontinentális helyzetünk és éghajlatunk szélsőségei sok bajt okozhatnak, de ez az áldott föld mostoha esztendőkből is nyújt annyit, hogy megélhetünk belőle, csak nem kell elfécsereelni semmit s a szükség napjaiban munkát kell nyújtani a legszegényebb néposztálynak.

Nézzük először az országos statisztika adatait, aztán szűkebb hazánkat.

A földművelési miniszterium 35.6 millió metermázsára becsülte az idei buzatermést és 11.7 millió metermázsára a rozstermést. Tavaly 44 millió mm. buza és 13 millió mm. rozst termelt. Nagy, óriási nagy veszteséget jelent ez a különbség Magyarországra nézve; minidazonáltal az előbbi esztendők adataiból következtetve a szemtermésnek 60—70%-át még mindig exportálni lehetne, ha a kukorica, burgonya és egyéb táplálkozásra szánt termények kisebb hozama miatt a szemtermés feleslegének legnagyobb részére szükség nem volna a belfogyasztásnak. De ebből az is következik, hogy a szemtermés feleslege a belfogyasztásra feltétlenül elég. Az inség általánossá válása tehát okos körültekintés mellett ki van zárva. Lehetnek egyes kisebb vidékek, ahol a nép állami támogatásra fog szorulni, de ha a belfogyasztásra szükséges gabonát és lisztet a kiviteltre irányuló spekuláció az országból ki nem viszi, az államnak módjában fog állani a segítsé.

A gazdasági élet általános törvénye az, hogy az elsőrendű szükségletek fedezésére szükséges anyagok, élmiszerek ára azok mennyiségével fordított viszonyban alakul. A gabona és liszt árának tehát Magyarországon természetesen fel kellett szökni s miután az idén egészséges gazdasági viszonyok között gabona kiviteltünk nagyon esékely lehet és miután azokban az országokban, amelyek a belfogyasztásra szánt gabona árát is befolyásolhatnák, nagy felesleg sehol sincs, valószínű, hogy a belfogyasztásra elégséges mennyiség elhelyezéséig az árak állandóan magasak maradnak. A kenyér tehát egész esztendőben drága lesz; sőt ha az egészségtelen spekuláció túlteng, amint már nálunk évtizedek óta divatban volt, még drágulni is fog.

De ebből még nem következik, hogy nem is lesz kenyérünk. A kenyér biztosítva van, csak gondoskodni kell arról, hogy a rendelkezésre

álló felesleg eljuthassanak oda, ahol az egyéb tápanyagok hiányát kenyérrel kell pótolni.

Roszabban állunk a másik főtápanyaggal: a hussal. A kenyér árának emelkedése könnyen érthető, természetes következménye a rosz termésnek; de a hus drágasága megmagyarázhatatlan akkor, amikor mindenütt takarmányhiányról panaszkodnak. Ha kevés a takarmány, olesőbbnak kell lennie a szarvasmarhának, nagyobbak kell lennie a kínálatnak. És a szarvasmarha ára tényleg nagyot esett, de a már megállapított husárak nem akarnak csökkenteni. A mészárosok úgy látszik nagyon konzervatív természetűek vannak megáldva, mert csakis ebből lehet magyarázni az árak változatlanágát. Ha a hizlalt marha ára felszökik, még megmagyarázható az áremelkedés, mert a bizlalásra szánt anyagok megfogyatkoztak s bizonyos, hogy a hizlalást a szeszgyárak, urodalmak redukálni fogják. De a falusi és kisvárosi mészárszékekben nem kerül egyetlen egy göboly sem kimérésre s csak a kisgazdák által eladott állatok fogyasztatnak el, míg a hizlalt állatokat exportálják. A szegény népre nézve baj az is, hogy a sovány sertés ára magas, amit csak az állomány megfogyatkozásának lehet betudni, mert az árpa és kukorica termés silány volta az ársökkenést indokolná. A szegény ember tehát sokszor elesik attól, hogy tőle egy kis disznót üdítessen, ami pedig sok családra nézve a legfontosabb kérdés.

Ezek a viszonyok nagyjában ugyanazok az egész országban, de helyenként a helyzet mégis változott az aszály kisebb vagy nagyobb mérvé s különösen a takarmánytermés hozama szerint.

Aki Zalavármegyében aratás után körültekintett, a helyzetet nagyon szomorúnak találhatta. Különösen a kisgazdának nagyon silány termése volt. Az újabb adatok azonban már vigasztalók. A nép maga sincs kétségbeesve s nyugodtan várja a telet. Ha valaki Göcsény legszegényebb falujában keresné az inséget, úgy járna vele, mint Deák Ferenc a mákot termelő zalai gazdával, aki elégedetlenkedett a rosz termés miatt, pedig buzája, szénája, bora volt elég, de hát nem sikerült a mák. Hát nálunk sincs az idén vargánya. Kenyerünk van, a takarmánytermés — néhány kisebb kört leszámítva — türethető, sőt helyenként, mint pl. a Zala völgyében, határozottan jó; gyümölcsfánk, szőlőtőkénk rakva vannak Isten áldásával, sőt az utolsó esők javítottak valamit a krumplin és a kukoricán is. A kisgazdák nem az éhségtől félnek. Megélünk valahogy, de miből fizetjük az adót? Ez a legfontosabb kérdés a földműves emberre nézve és nagy igazsága van annak, aki előtűt töpreng. Mert kenyér ha van is, eladni való azonban nincs. A felesleget a nagy uradalmak termése szolgáltatja; a kisgazda megésszi, amije termett.

— Magamban.

— De hogyan volt lehetséges, mondja kend, — mondja?

Az öreg paraszt most megrendültnek látszott. A kényeserőség, hogy felidézze azokat a borzalmakat, szemmel láthatólag lesujtotta.

— Én — magam sem tudom. Én tettem, úgy, a hogy jött.

— Figyelmeztetem, hogy semmit sem szabad elhallgatni. Tanácslom, hogy határozza el magát az igazmondásra, most nyomban. Hogy ölte meg őket?

Az öreg nyugtalan pillantást vetett övére — egy pillanatig habozott még, aztán hirtelen elhatározással beszélni kezdett.

— Egy este, a mint haza jöttem, úgy tíz óra tájt, rögtön másnap, a mint ide kerültek, látnom kellett, hogy 50 tallérról többet érő takarmányomtól, tehenemtől és két bárányomtól fosztottak meg. Mindjárt arra gondoltam: megfizetek ezért nektek. Volt egyéb is a szívenem, de azt majd későbbre hagyom. Láttam egy lovasokat, a ki a pajtám tövében az árok partján pipázgatott. Magamhoz vettem a kaszámat s óvatosan mögéje lopóztam. Nem vett észre, egy csapással lenyestem a fejét, mint egy hitvány kórót. Még csak annyit sem mondott, hogy: Bikk-makk. Keresessék csak a mocsárban. Ott van egy szenes zsákba varrva. Összeszedtem a ruháját a sapkától

tól a eszímáig és elrejtettem a mészégetőbe. Emitt a kertek alján a Márton erdeje tövében.

Az öreg elhallgatott. A tiszték jelentősen néztek össze. Aztán tovább folyt a kihallgatás.

A mint az első gyilkosságot elkövette, urrá lett fölötte ez a vágy: Halál a poroszokra!

Gyűlölte őket olthatlan gyűlölettel... Már ilyenek voltak a szenvedélyei — a mint mondta — s várt néhány napig.

Hagyták tenni-venni, járnai-kelni tetszése szerint, annyira kedvében járt nagy alázattal, készséggel az ellenségnek. Ott volt esténként a patrouillok elküldésénél és jól megjegyezte, hova kell menniök az utasítás szerint. Éjszaka aztán elpárolgott hazulról.

Elhagyta udvarát, beosont az erdőbe, elérte a mészégetőt, bekuszott a nagy kemence hosszú folyosójába s odabenn felöltötte a meggyilkolt ulanus egyenruháját. Az árok, mesgyék öblében kusznai kezdett célja felé. Lélekzetét visszafojtva fűlet, mint egy vadászó előre, összerendezve a legkisebb nesztől.

A mint elérkezettnek látta az időt, a patrouille utjában lesbe állott. Éjfél volt, mikor egy vágató lópata dobogását meghallotta.

Lehasalt s fűlet a földhöz szorította s fűlet. Egyetlen egy lovas jött arra. Milon elkészült tervével.

A lovas trappban közeledett, tarsolyában jelentéseket hozva. Szeme éber volt és hallgatagon figyelt minden neszre.

Alig volt már tíz lépésnyire Milontól, a mikor az öreg elővánszorgott az árokból és siralmasan kiáltozott segítségért.

A lovas megállt, meglátta a lovatlan ulánust és sebesültnek tartotta. Amint, mi roszat sem sejtve, vélt bajtársához léptetett s részvétellel hajlott az ismeretlen felé, Milon a görbe kardot szilaj gyönyörűséggel döfte mellébe. Az ulanus minden haláltusa nélkül fordult le a nyeregből, csak egyetlen rángás vonaglott végig halálba zsibbadó testén.

Az öreg paraszt néma gyönyörrel metszett bele a halott torkába, hogy biztos legyen a sikerben. Bevonszolja aztán a tetemet az árokba s a gazdáját váró ló nyergébe ült s elvágtatott.

Egy órával később még két ulánust látott corp a corp egymáshoz közel a főhadiszállás felé vágatni, egyenest nekik vágatott így kiáltozva:

— Segítség, segítség!

A poroszok ráismerve ezredük egyenruhájára, mitsem sejtve egész közel engedték jutni. Az öreg kettőjük közé furakodott lovával és mint egy kilőtt golyó, kurta kardjával és forgó pisztolyával egy pillanat alatt leterítette a két lovas.

A lovak nyakát — hisz német lovak voltak — elmetszette, aztán teljes lelki nyugalommal

A szegénységen még enyhíthet a bor- és gyümölestermés, ha a beérésig nem teszi tönkre valami elemi csapás. Az idén kitűnik, hogy milyen fontos termék a gyümölcs, amely táplálék is, pénzforrás is. Csak hogy a mi népünk még nem tanulta meg a gyümölcsöt megbeesülni. A zalaegerszegi piacon 20—30 körtét adnak egy garasért s az az asszony, aki a fején rettenetes nagy vékával gyalogol be a hetivásárra, a napszámát sem keresi meg. A gyümölcsaszalás s a konzerválás egyéb módjai ismeretlenek. Pedig a konzervált gyümölcs jó kenyérpótló s pl. a stayerországi és a krajnai paraszt sokféle ételt tud belőle készíteni.

Meg kell takarítani az idén minden falatot és különösen minden garast. Nincs olyan szegény ember, akinek felesleges kiadása ne volna. Ezeket rendszeres takarékossgal el kell kerülni és erősen hiszem, hogy ha a rossz esztendő sanyarúságainak legyőzésére mindenki csak az önmaga iránt tartozó kötelességét teljesíti, nem lesz éhező ember Zalavármegyében. A takarékos társadalom minden tagja tud magának kenyeret biztosítani, a munkából élőknek munkát, a nyomorultnak alamizsnát adni.

Nem szabad kétségbeesni s mindenekelőtt nem szabad a tapasztalatlan, a gazdasági élet utvesztőiben járatlan népet kétségbeejteni, rémhírekkel táplálni, közsegéllyel biztatni. Ne rémüljünk meg egy rossz esztendő nélkülözéseitől. Roszabb is volt már. Ehen nem halunk, mert Magyarország földje, mikor legszűkebben fizet is, elég táplálékot nyújt 20 millió embernek. Ne várjunk mindent az államtól. A végszükség hála Isten nem következett el.

Akit pedig Zalavármegyének dombjai közé vezérelt a sors, hogy ezt a földet művelje s azon éljen, adjon halát egy nap tizszer a Gondviselésnek, hogy itt művelheti a legsoványabb mezőt is, mert az soha meg nem csalja. Szegények lehetünk, de a mi fekete kenyerünk biztosabb, mint sok dús vidék gazdagsága. Zalavármegyében rossz termést már láttam, de tömegek inségéről nem hallottam soha.

Nézzünk bátran a tél elé. Segítség magadon két dolgos kézzel, józan étellel.

Degeneráció.

(A szesz.) Pusztít a pálinka mindenütt, ahová a civilizáció határkaróit leverték. Ahol az első civilizált embereket szállító hajó kiköt; ahová bevont a felvilágosodást vivő hadsereg; ott nyomban megjelenik a pálinkás hordó. A civilizáció fényes napjának árnyéka a szesz, amely a haladást, a művelődést mindenütt követi, mint az éjszaka a nappal.

Amint a néger felhuzza az első uszónadrágot, amint a pápa asszony megszerezte az első diva-

tért vissza a mézségetőhöz. A lovat a sötét kemence gádorba kötötte, ledobta a porosz egyenruhát, megtaposta és belebujt szegényes paraszt gunyájába. Hazatért és reggelig nyugton aludt.

Négy napig várakozott, míg lecsillapodott az izgalom a poroszok közt s vége lett a gyilkos után való meddő kutatásnak. Az ötödik éjjel újra munkához fogott s megölt két ellenséges harcost ugyanily esellel.

Akkortól kezdve minden éjjel kiment rémes embervadászatra, átkutatta az ismert határt, majd itt, majd ott terített le egy-egy poroszt s a holdfényben mint porosz ulánus szágulda be a kihalt mezőséget. Ha akadtszákmanya, utszélen hagyva a hullákat, megnyugodva tért vissza rejtekéhez.

Déltájt a legártatlanabb ábrázattal vitt zabot, vizet a lovának. Szüksége volt, hogy izmai erősek, lábai gyorsak legyenek az éjjeli emberhajszákon.

Egy este a törbe ejtett egyik porosz katona mégis idejekorán kapott a fegyverhez és végig hasított a öreg arcát.

Elvázott azért az ellenség társával együtt az öreg biztos csapásai alatt. Milon még be bírta kötni a lovat a mézségetőbe, le bírta vetni titkos uniformisát és átöltözni, de haza menet már összeesett a vérvesztéségtől; alig bírta lábát az istállóig vonszolni. Ott összeesett, szobájáig már

tos rongyot, amellyel mezitelenségét eltakarta: rögtön pálinkás edényt szerez, mert az idegen hódítók tüzes vizet hoznak magukkal. Így beszéltek ezt a híres utazók. Biztosra vehetjük, hogy a Lasszába vonult angol sereg legelső sikere az lesz, hogy a dalai láma egy vagon pálinkát rendel Londonból s szeszbe öli országa veszte felett érzett bubánatát és tele lesz Tibet részeg lámákkal. De ez mind nem baj. A fő az, hogy Angolországból hozassák a snapszot és angol konzorcium állíthassa fel az első tibeti szeszgyár részvénytársaságot.

Mert az angolok nagyon szeretik a pénzt és szeretik a pálinkát is. Ennek a testben, lélekben erős népek, a világ legszebb fajának borzasztó ellensége lett a szesz, amelyet mértéktelenül fogyasztanak a legmagasabb köröktől az utolsó matröz korezmáig. A különbség csak annyi, hogy az arisztokraták festett, szagosított italokat fogyasztanak, a matröz pedig beéri a legdurvább szeszrel. Csak erős legyen, részegesen, butítson. És ez a kór lassan emészti a népet, sorvasztja az utódok életerejét, energiáját s mikor majd tetőpontra hágott az eliszakosodott nemzedék tobzódása, akkor következnek a józanabb fajok, amelyek átveszik a világ feletti uralmat.

Boldogok lesznek azok a népek, amelyek le tudják győzni a szesz hatalmát és nem hódolnak meg neki.

Mi azonban aligha fogunk közéjük tartozni. Nálunk még nem esik egy fejre annyi szesz, mint Angliában, Hollandiában, Belgiumban, de nem hiszem, hogy a legerősebb szeszfogyasztó országban üznék vele azt az ostromba visszaélést, amely a magyar parasztházakban otthonos. A gyermekeknek pálinkával való elbutítása itt már általános szokássá vált.

A gyermeknevelés legelhanyagoltabb foglalkozása a népből való anyának. Az anya ha maga táplálja is gyermekét, az erős tápláló tejet nem tudja nyújtani, mert a nélkülözhetetlen, tartalmas, egészséges táplálék helyett a krumpli, az üres káposzta, kóttas, sovány prósza a fő táplálkozási anyag. Husra nem telik már azért sem, mert a parasztasszony is a divat hatalma alatt áll és megköveteli a drága ruházatot. Az adó és egyéb megélhetési kiadások emelkedése nem állván egyes arányban a jövedelemmel, a feltétlen szükséges toalet az erőteljesebb táplálék árát felemészti.

De a legtöbb esetben bizony csak a cuclis üveg a gyermek dajkája.

Hogy azután az a felmelegített, kártékony gombák, spórák és miazmákkal telt tej micsoda forradalmat okoz a zsege kised szervezetében, az ugyis közismeretű. Tehát a gyerek beteg. Sír, nyögösködik, forró a feje, nem szopik, nem alszik. Ezelőtt huszonöt-harminc évvel azt mondták ilyenkor, hogy a gyerek meg van igézve. Az orvosság is készen volt és aplikáltatott.

nem bírta a lába. Ott akadtak rá reggel az almon vérben ázva.

* * *

A mint befejezte elbeszélését, felemelte lesütött szemét, megkönnyebbülten mérte végig a porosz tiszteteket.

Az ezredes idegesen cibálta a bajuszát s kérdezte:

— Nincs egyéb mondani valója?

— Nincs, tovább nincs semmi. A számadás rendben van. Tizenhat poroszt öltem meg, sem többet, sem kevesebbet.

— Tudja-e, hogy a halál vár kendre?

— Hát kérem-e a kegyelmüket?

— Volt-e katona valaha?

— A magam idejében voltam. Tudjátok-e, hogy az apámat is ti öltétek meg. Ő is katona volt az első császár alatt. És kisebbik fiamat François is ti öltétek meg a mult hónapban Evreur mellett. Tudjátok-e? A mivel tartoztam nektek, megfizetem. Kvittek vagyunk.

A tiszték összenéztek.

— Nyolc poroszt apámért — folytatta az öreg — nyolc a fiamért. Most már rendben vagyunk. Én nem kerestem veletek a harcot. Nem ismerlek benneteket. Azt sem tudom honnan jöttök. Betelepedtetek a házamba és urak vagytok benne, mint csak odahaza. Megboszultam mindent. Nem sajnálom.

Az anyja helyett megszoportatta valamelyik ágyi, néni a rokonságból és Erzsók néne jól megmosta szenes vízzel. És használt. Csalhatatlanul. Az idegen tej kipucoválta a gyereket s a szenes vízzel való mosogatás a kis lázban égő testet lehűtötte. Most? Most a gyerek meg van röbbenve. Sőt — horrendum dietu — ideges. Igenis kérem, a göseji gyerek ideges. A szüve van megröbbenve, meg megréműt. Ennek pedig megvan a legbiztosabb orvossága, amely nem hiányozhatik egy gyerekes házból sem. Ez pedig a szíverősítő. Pálinka biz az, legfeljebb egy kis cukrot tesznek bele. A jobbmóduak azonban aqua carminatívát visznek a patikából. És szeszrel reparálják kiesi korában a parasztyereket. Ha tiz csepp nem használ, kap huszat, harmincat, ami bizonyosan használ, ami azáltal dokumentálódik, hogy a gyerek elalszik. Elalszik, mert tökéletesen beruggatták, mert szeszrel lerészegítették.

A gyógyításnak ez a módja pedig bebizonyított tény. Az apró gyerek szájába gyakran pálinkába mártott rongyot dugnak, hogy ne nyögösködjék. Ezt megakadályozni? Hát természetesen lehetne. A közegészségügy rendezésével. Hogy miképen, arról itt most bajos szólni.

És a szeszrel kezelt gyermek nemcsak megszokja, hanem meg is kívánja a szeszt. Mikor már növésben van, akkor meg táplálékul kapja. Uram Istenem, hol vannak azok a jó idők, amikor a magyar paraszt csak paprikával itta a pálinkát hideglelés elleni orvosságnak. Mikor a reggeli még meleg levestől és szalonnából állt? Mikor lenézte, megvetette a pálinkát, mert az csak tótnak való.

Amit mégis télen, nagy hidegben elfogyasztottak az öregek, az a saját készítményük, tisztá szilvaszeszük volt. Itták az öregek olykor melegítőnek, néha orvosságnak. Ma? Ugyis tetszik tudni. A vízzel higított spiritusz járja.

Télen, nyáron, hidegben, melegben, reggel, délben, este kijár a spiritusz. Ez olyan, mint a juhászbunda. Télen melegít, nyáron hűsít.

Hogy a snapszon nevelt, spiritusszal táplált nemzedék testileg, lelkileg hogyan néz ki, hogy a bagólé mellett micsoda pusztítást visz végbe a szervezetben a szesz, mennyire visszatartja a testet növekedésében, a szellemet fejlődésében, híven megmutatják a császár virágszájai, a kitűnő eredménnyel regrutált, katonának való legények.

Tüzrendészet.

Minden nyárnak állandó szenzációi a tüzesetek. Hol a czéplőgépből pattanik ki egy szikra, hol a gondatlan asszony nép gyújtja meg a kéményt; dohányos emberek pipájától gyulad ki a kazal, vagy az istálló; leggyakrabban azonban felügyelet nélkül hagyott gyermekek okozói a veszedelemnek. Az idej nagy szárazság természetesen meg-

Az öreg termete szinte sudárrá vált, a min büszkén kidüllesztette mellét, felette összefonta karjait, akár csak egy hős.

A poroszok hosszasan tanácskoztak suttagó hangon. Egy kapitány, kinek a mult hónapban esett el a fia, szintén védte a szegény ördögöt.

Végül felállt ez ezredes. Milon atyushoz lépett és nyájas hangon kezdte:

— Hallgasson meg öreg, még talán volna egy mód megmenteni az életét, ha kend . . .

Milon már nem hallott. Gunyosan farkasszem nézett a győzelmes ellenség főtisztjével, míg a felkerekedő szél játszott pihés ritka hajával, egy csodás grimaszt vágott, hogy kettéhasított arca rémesre torzult s teli tudóval szembe köpte a porosz tisztet.

Az ezredes ütésre emelte a kezét. A tiszték felugráltak és nagy zür-zavarban ordítottak vegyes szavakat.

Nem telt belé egy perc s a bátor fickó, a kit e percek borzalma sem tört meg, a falhoz volt kötözve — és agyonlőtték.

A fiára, menyére, két kis unokájára, a kik kétségbeesve zokogtak, biztatón, szeretettel mosolygott a fegyverek dörrenéséig.

Igy mosolyoghattak valaha a vértanuk.

szaporította a tüzesetek számát. Az ország minden részéről nagy tüzeseteket jeleztek a lapok. Zalavármegyében is sok volt a tűz, azonban még sem annyi, mint másutt; sőt más évekkel szemben a tüzvész kevesebb kárt okozott. Nagyobb tüzeset kevés volt; a legtöbbször sikerült a tüzet lokalizálni.

Ebből azt következtettük, hogy a tűzrendészeti intézkedések lettek jobbak s a nép gondosabb. Pedig úgy látszik, hogy nem a magunk gondosságának, mint inkább az Isten különös kegyelmének köszönhetjük, hogy a szokatlan szárazságban nem szált a vörös kakas még gyakrabban a házak és asztagok tetejére. Gruner Lajos, a közigazgatási bizottság közgazdasági előadója, aki pedig a falvakat ismeri, legutóbbi jelentésében felpanaszolja a tűzrendészeti intézkedések elhanyagolását s a tűzoltói intézmény visszaesését. Rámutatott a tűz keletkezésének gyakori okaira, amelyek megszüntetésétől várható a veszedelem csökkenése.

A tűzoltói intézmény kétségtelenül fontos a vagyonbiztonság szempontjából s annak minél tökéletesebb kifejlődése kívánatos dolog; de ennél is fontosabbak a preventív intézkedések. Kis községeinktől alig várható az, hogy rendszeresen működő, jól felszerelt tűzoltóságot tudjanak szervezni. A csáklya, az udvarokban készen álló öt-hat akó víz, a kapufélfá mellé tűzött pemet nagyon ritkán használnak valamit. A tűzifeszkező kezeléséhez kevesen értenek s a megrozsdásodott szerszám, amely a tyukoknak szolgál békés tanyául, éppen akkor tagadja meg a szolgálatot, amikor legnagyobb szükség volna rá. Népesebb helyeken azonban már igenis lehet a tűzoltóságot úgy szervezni, hogy az rendelkezését betöltsse.

A kis falvakban első sorban arra kell törekedni, hogy a tűz keletkezésének eleje vétessek, vagy legalább terjedése könnyen meggátolassék. Vannak erre nekünk üdvös intézkedéseink, de nem tartják be. Ugy tudom, hogy a szalmát, szénát nem volna szabad a házak közvetlen közelében kazlakba rakni; a kéményekre vonatkozólag is van rendelkezés; valamint arra is van rendelet, hogy a trágyadombot hogyan és hová szabad rakni.

Ha valaki aratás után végig megy a falukon, meggyőződhetik arról, hogy a rendeleteknek nem sok foganatja van. A szűk udvarok tele vannak könnyen gyuló anyagokkal. Egyik szalmakazal a másik mellett. A nyílt tűzhelyeken nyitott ajtó mellett vígan lobog a láng s alig tíz lépésnyire az ajtó előtt, szalmatetős disznóól és terjedelmes trágyadomb terpeszkedik.

A falvak építési módja is olyan, hogy a tűzveszedelem tönkre teheti az egész községet anélkül, hogy védekezni tudna. A belsősegeket szeretlenül elaprózzák s hosszú, szűk udvarok keletkeznek, amelyekbe tüzvész idején bemenni sem lehet. Az apró udvarok természetesen kopárak, mert fának helye nincs. Ha azután meggyulad az alsó végen egy rozsz istálló, a tűz végigszalad az egész falun. Ahol széles, tágas belsősegek vannak, ahol a házakat lombos fák veszik körül, ott természetesen könnyebb a védekezés s nem történhetik meg, hogy egy szikrától meggyulladjon, porrá égjen az egész falu.

Mindennapi látvány, hogy a cséplőgépeket bevontatják a szűk udvarokba, vagy a kertekbe s a legnagyobb szélvészben is dolgoznak; a fűtő pedig legnagyobb lelki nyugalommal dőfödi a zsaránok közé a piszkavasat, sőt a pipájába is a kazánból vesz tüzet.

A gyufával játszó gyermekekről már nem is szölok. A mi népünk a saját kárán sem akar okulni. Magára hagyja gyermekeit s az asztalifában a gyújtót.

Tűzrendészeti szempontból is rendkívül fontos a belsősegek szeretlen szétdarabolásának meggátolása. Ott ahol terjeszkedési hely van, a földművelő ember nem tömi össze a házeit, mert szereti a nagy udvart, kertet, szérűt. Sok helyen azonban nem tud a nép terjeszkedni, mert örökké egy helyre szorítja az urasági birtok, amelyből belsősegnak való területet sem tud szerezni, mert nem eladó. A volt jobbágyközségek majdnem kivétel nélkül túltömöttek s ma öt hat család kénytelen házat építeni arra a helyre, ahol előbb egy ház állott. Arra pedig, hogy a földje közepére építsen házat a földművelő ember, a mi népünket rávenni nem lehet. Nem szereti a tanyarendszert.

Ilyen építkezési mód mellett azután nem lehet csodálni, ha egész falvak pusztulnak el s

akinek a szomszédja ég, már a saját házat sem tudja megközelíteni.

A tűzoltóság nagyobb községekben sokat tehet a vagyonbiztonság megőrzésére. De részéről nem csak azt tartom a tűzoltóság feladatának, hogy veszedelem esetén segítyt nyújtson, hanem ellenőrizze a tűzbiztonsági intézkedések szigorú végrehajtását és igyekezzék preventív irányban is működni, a népet tanítani, vezetni, gondossá tenni. De fájdalom, a buzgalom, amelylyel a tűzoltó egyesület alakultak, ellanyhult. Alig lehet fenntartani még városokon is a tűzoltóegységeket. A közönség csak bírálni és gúnyolódni tud, áldozatokat hozni nem akar a tűzoltóegységek a veteráncsapatok nivójára süllyedtek. Ellanyhult a társadalmi mozgalom, amely támogatta az intézményt; a hatósági beavatkozás pedig ezen a téren nem sokat használ, mert anyagi eszközöket nem adhat.

Hogy a tűzrendészet új alapokra való fektetése érdekében kellene valamit tenni, azt mindenki érzi, de mozdulni nem tudunk. A háború viseléshez pénz, pénz és pénz kell. Az elemekkel való harcban is pénzre volna szükségünk. Az pedig nincs. A községek szegények, a nép alig áldozhat valamit. A preventív intézkedések azonban nem kerülnek nagy áldozatokba. Csak szigor és körültekintés kell hozzá. Legalább ebben az irányban kérünk szigorú intézkedéseket és ellenőrzést.

Hírek.

Lapunk a kettős ünnep miatt egy napal előbb jelenik meg.

A Király születésnapja. Augusztus 18-ikán volt ősz királyunk születésének 74-ik évfordulója. Ezen a napon őszinte szívvel imádkozik minden igaz magyar Szent István koronájának felkent viselőjéért, mert Ferenc József böles uralkodása új korszakot jelent Magyarország történetében. Hódolattal és szeretettel tekintünk fel a legalkotmányosabb királyra, aki a sors legnagyobb csapásai között népeinek boldogításában keres vigasztalást. Magyarország fejlődésének új korszakát úgy összefügg az ő uralkodása, hogy a nemzet hátlája kegyelettel fogja nevét bejegyezni történetének legfényesebb napjaira. Amíg a gondviselés Ő felségét megtartja, jó kezében van a nép sorsa, mert példája törvénytiszteletre tanít, hatalma a törvények megtartására kényszerít minden alattvalót. Isten kegyelme tartsa meg sokáig a legalkotmányosabb királyt.

Zalaegerszezen is kegyelettel ülték meg a király születésnapját. Kilenc órákor Te-Deum volt a róm. kath. templomban, amelyen megjelentek az összes hatóságok és bíróságok tagjai s a m. kir. honvéd-husár tisztikar. A templom előtt a husárok egy dísz-százada állott. A mise ünnepélyességét emelte a művészi ének, amelyet Schill Imre kántor vezetése alatt női és vegyes kar adott elő. Mikovics Nóra kisasszony Ave Máriát énekelt s remek képzett hangján szállott az imádság az Ur trónusához. Ifj. Czukelter Lajos úr két betétet énekelt.

† **Csillagh Gyula.** Csáfordi Csillagh Gyula meghalt Zalaegerszezen 77 éves korában s vele Zalavármegye közéletének egy régi oszlopos tagja, a csáfordi Csillagh család utolsó férfi sarja távozott el az élők sorából.

Akik az újabb alkotmányosság visszaállítása után a vármegyei életben részt vettek, mindnyájan ismerték Csillagh Gyulát, aki elmaradhatatlan alakja volt a közgyűléseknek, tevékeny részt vett minden megyei érdekű és politikai mozgalomban. Mindig és mindenütt a legszélsőbb ellenzéki álláspontot képviselte. A közgyűléseken könnyen lángra lobbanó lelkesedésével sokszor uralta a hangulatot. Heves, lelkesülő természet volt, tele rajongással a magyarságért. Ebből az érzéséből fakadt minden cselekedete, minden tulzása és tévedése. A régi iskolában nevelkedett; lelkesedése teljesen őszinte volt, nemzeti érzése s szülő vármegye iránti rajongása uralta egész életét.

Hatalmas szervezettel, vas egészséggel áldotta meg a gondviselés. Kedélyének frissességét, vidámságát megőrizte késő agykorában is. A legfélelmezbettségnek kellett megtámadni a hatalmas szervezetet, hogy az erős férfit ledönthesse a lábáról. Gége rákot kapott, amely gyorsan felemészttette életerejét. Kedden délután halt

meg neje, hőtői Nagy Etelka urnő karjaiban, aki egy hosszú életen keresztül volt odaadó élettársa az elhunytak.

A temetés csütörtökön délelőtt volt. A korporsót a széleskörű rokonság s a tisztelők nagy tömege állta körül és hosszú kocsisor kísérte a a bekeházi családi sírboltig, ahol ősei mellett helyezték örök nyugalomra.

Halálát a következő gyászjelentés tudatta: Csáfordi Csillagh Gyuláné szül. hőtői Nagy Etelka úgy maga, valamint széleskörű rokonsága nevében szomorodott szívvel tudatja a szeretett férjnek, illetve rokonnak csáfordi Csillagh Gyula úrnak családja utolsó férfi sarjának folyó évi augusztus hó 16-án délután 2 órákor életének 77-ik, boldog házasságának 47-ik évében az Urban történet gyászos elhunytát.

A boldogultnak drága hamvai f. évi augusztus hó 18-án délelőtt 10 órákor Zalaegerszezen levő lakásán (Vlassics-utca 29. sz.) fognak be-szenteltetni és a róm. kath. vallás szertartása szerint a bekeházi családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent mise-áldozat az elhunyt lelki üdvéért a zalaegerszegi róm. kath. plebá-nia templomban f. évi augusztus hó 19-én délelőtt 8 órákor fog bemutatattani. Zalaegerszeg, 1904. augusztus hó 16-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Csillagh Gyulával fiágon kihalt a csáfordi Csillagh család, amely a hagyomány szerint Szent-Gróth várának egy várkapitányától vette eredetét s a megyei életben, különösen a mult század középső évtizedeiben, élénk szerepet játszott.

Csillagh Ádámmal kezdődik a család újabb története, aki a tizennyolcadik század vége felé az udvar kegyeinek megszerzése végett a Stern nevet vette fel. A nemesek összeírása alkalmával is úgy szerepel, mint „Adamus Csillagh aliter Stern.“ Utódai azonban már nem használták a német nevet.

Ádám fia Lajos Zalavármegye alispánja volt a nagy nemzeti küzdelem idejében. 1860-ban halt meg Bekeházán, ahol hires vendégszerető házat vitt.

Fiai közül László szintén alispán volt, majd több ízben képviselő s később kuriai bíró. Fiu utódai nem maradtak. Két leánya él, Irma és Sarolta. Irma dr. Lányi Bertalan miniszteri tanácsos, Sarolta Árvay Lajos megyei főjegyző neje. — Másik fia volt Gyula, aki a belovári katonaintézetben nevelkedett s uhlánus tiszt volt. Mint főhadnagy távozott a hadseregből s azóta itthon gazdálkodott.

Csillagh Lajosnak még három leánya is volt, akik közül egy van életben: Constancia, néhai Rózsás Lajos árvaszéki elnök özvegye. Egyik leányát Vízgy Gyula volt zalaegerszegi járásbíró vette nőül, akinek leszármazói: Gizella, Thassy Lajos főszolgabíró neje és Géza megyei aljegyző; a második Nagy József főszolgabíró neje volt, akinek egy unokája él: Hány Dezső hőtői föld-birtokos.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Tóth György nagykanizsai pénzügyőri biztost Makóra előadó pénzügyőri főbiztossá nevezte ki.

Esküvő. Konez Elek somorjai kir. aljárásbíró a mult vasárnap tartotta esküvőjét Schmier Juliska urleánnyal, Schmier József zalaegerszegi felső kereskedelmi iskolai tanár bájos leányával, a somorjai polgári iskola kiváló képzettségű tanítónőjével.

Hazasság. Schleininger Manó vármegyei tisztviselő f. hó 28-án tartja esküvőjét Rechner Hermina kisasszonnyal Regedén.

Eljegyzések. Czikklin Zsigmond keszthelyi posta és távirótitst eljegyezte Újlaky Honkát, Újlaky Mátyás keszthelyi nyugalm. községi iskolai tanító kedves leányát. — Nagyváthi és magócsi ifj. Porkoláb Gyula zalaegerszegi ág. hitv. ev. lel-kész eljegyezte zalaegerszezen Beck Irén urhölgyet.

Államsegély. A Muzzeumok és Könyvtárak országos felügyelőségének hatásköre alá tartozó muzzeumok, könyvtárak és közgyűjtemények gyarapítására és rendezésére a közoktatásügyi minisz-ter az 1904. évi állami javadalomból 48.000 K-t utalványozott. Ebből az összegből a keszthelyi Balatoni Muzzeum 1.400 K, a Veszprémvármegyei Muzzeum pedig 1.800 K segélyben részesül.

A zalaegerszegi iparostanonc munkakiállítás szép számú érdeklődő közönség részvétele mellett nyílt meg f. hó 14-én az ipartestület nagyter-mében. Kováts László testületi elnök üdvözölte

Németh Elek városi főjegyzőt, mint a másodfoku iparhatóság kiküldöttét s kérte a kiállítás megnyitására. Németh Elek főjegyző megköszönvén a szíves üdvözlést, a történelemből vett példák mutatta ki, mi okozta hazánkban egy a kultúra, mint az ipar terén való hátramaradottságát; századokon keresztül védőbástyája volt nyugat Európának, mely ez idő alatt haladhatott, míg hazánk folyton fegyverben volt. Összetartásra buzdította az iparosokat, hogy a multból származott hibákat mielőbb helyre hozzassuk s a kiállítást megnyitotta. A kiállításban 71 iparos tanone vett részt, akik közül 31 cipész, 8 eszmadia, 5 lakatos, 3 asztalos, 3 kertész, 2 kályhás, borbély, bognár, szabó, bádogos, festő, kocsigyártó, pék, továbbá 1—1 könyvkötő, szíjgyártó, aranyműves, nyomdász és kovács. A jutalmakat f. hó 28-án osztják ki.

A csáktornyai tanítóképző-intézet jubileuma.

A csáktornyai tanítóképző-intézet fennállásának negyedszázados évfordulója alkalmából a volt tanítványok 1904. évi szeptember hó 6-án jubileumi ünnepélyt rendeznek, amelyre a rendező bizottság a meghívókat már szétküldötte. Az ünnepély sorrendje: Szeptember hó 5-én délután 5 órakor Bárány Ignác tanítóképző-intézeti igazgató úrnak megkoszoruzása. Szeptember hó 6-án reggel 8 órakor »Te-Deum« a róm. kath. templomban. Isteni tisztelet után a Zrinyi emlékoszlop megkoszoruzása. Ünnepi beszédet mond: Vargha Tivadar gyöngyösi áll. iskolai igazgató. A Zrinyi várnak megtekintése. Emlékbeszédet mond Huzjak Lukács iglói állami tanítóképző-intézeti tanár. A tanítóképző-intézet tornaterében a „Hymnus“-t éneklük a jelenlevők. Dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanácsos, Zalavármegye királyi tanfelügyelőjének üdvözlő beszéde. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur képviselőjének válasza. Az intézet 25 éves multját felolvassa Margitai József tanítóképző-intézeti igazgató. A jubileumi zászlószalag átadása. Beszédet mond Honfi Lőrinc zrinnyifalvai áll. iskolai tanító. Bárány-émléktábla felavatása. Ünnepi beszédet tart: Császár József zalaegerszegi áll. isk. tanító. Samu-émléktábla felavatása. Ünnepi beszédet mond: Poredus Antal nagykanizsai áll. isk. tanító. Az érkező levelek és táviratok felolvasása. „Szózat.“ Éneklük a jelenlevők. Az ünnepély után társasbéd a „Zrinyi-szálló“ nagytermében. — Ezen jubileumi ünnepély alkalmából az intézet azon — elemi népiskolánál, tanfelügyelőségénél, tanítóképző-intézetnél, vagy felső nép- és polgári iskolánál működő — volt növendékei részére, kik az ünnepélyen megjelenni óhajtanak, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter három napi szünetet engedélyezett. A kik az intézetben való elszállásolásra igényt tartanak s akik a társasbédén részt venni óhajtanak, ezt a rendező bizottság elnökével (Margitai József igazgatóval) legkésőbb augusztus 30-ig tudassák.

A Dunántúli Dalosszövetség Pécsen tartotta f. hó 14-én díszközgyűlését, amelyen Vécsey Zsigmond nagykanizsai polgármester meghívására elhatározták, hogy a jövő évi versenyünnepüket Nagykanizsán tartják. A nagy érdeklődés mellett tartott versenyen vármegyénkbeli a nagykanizsai irodalmi és művészeti kör dalárdája a második műdal-csoport első díját, Pécs közönsége ezüstserlegét nyerte; a népdalcsoporthoz pedig a keszthelyi iparosok dalköre majolika versenydíjat nyert.

Az Országos Orvos-Szövetség 1904. évi szept. hó 4-én Siófokon tartja kongresszusát a következő programmal: Vasárnap, szeptember 4-én 9 órakor közgyűlés. — 1 órakor társasbéd. — Este sétahajózás zenével. Hétfőn, szeptember 5-én reggel 6 órakor hajókirándulás Keszthelyre, onnét kocsin Hévizre. — Társasbéd Keszthelyen (Hullám-szálloda) 1 órakor. — Vissza hajón Siófokra. Kedden, szeptember 6-án reggel 8 órakor hajón Balatonfüredre, onnét Almádiba. — Utóbbi helyen 1 órakor társasbéd. — Almádiból külön hajón indulás vissza Siófokra.

A Körmeny-muraszombati vasút ügyben a kiküldött bizottság eljár, felkérve a létesítendő vasút által érdekelt, de törzsrésztvényeket nem jegyzett uradalmakat a támogatásra, hogy a még hiányzó összeget mielőbb össze hozzassák s a már három évtized óta vajudó vasut kiépíthető legyen. Legújabbban Esterházy Miklós herceg 5000 K-ás törzsrésztvényjegyzését 10.000 K-ra emelte, a Muraszombati Takarékpénztár 5000 K-t jegyzett, gróf Szapáry László pedig

60.000 koronát. De még mindig 115.000 korona hiányzik az előirányzott összegből.

Gyakorlat. A m. kir. pápai 8. honvéd-huszár ezred ez évi szeptember 12—15-ik közt (négy napon át) Zalaegerszeg—Gyülevész—Sümege között földterítő szolgálatot teljesít. Hogy a kincstár tulajdonát képező lóállományt minden megfertőzésének a veszélyétől megóvják, a jelzett községek területén belül eső helységek lóállományát állatorvosilag szigorúan megvizsgálják.

Szerencsétlenség. Benkő Ferenc nagypáli lakosnak hasonló 3 éves fia a minap reggel egy ingben kiment a konyhára, hol a szabad tűz mellé ült. A gyermek ingecskeje egy kipattanó szikrától meggyült és mire a szülők a gyermek segítségére siettek, olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy a leggondosabb orvosi gyógykezelés dacára néhány nap mulva meghalt.

Leesett az állványról. Szabó Köbli József helybeli közműves segéd a közkötháznál dolgozott. A mint az állványon ide-oda járt, leesezett és olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy hetekig munkaképtelenné válik.

Honvédek átvonulása. A m. kir. 20. honvéd gyalogezrednek Körmeny állomásozó 3-ik zászlóalja — mintegy 600 ember — ezredgyakorlatra Nagykanizsára menetel és e közben a jövő hét folyamán városunkon átvonul. Itt valószínűleg egy napi pihenőt tartanak.

Az ujoncok bevonulása. A közös hadügyminiszter az ujoncok bevonulásáról rendelkezést adott ki, amely szerint az összes csapatostek és intézetek ujoncai október 10-én vonulnak be. Az egyéves önkénteseket és a hadi tengerészet ujoncait október 3-ára fogják behívni; a póttartalékosokat 8 heti kiképzésre vonják be. A katonai kerületi parancsnokságoknak azonban joga van a gyalogság, vadászcsapatok és a vartüzérség póttartalékosait — ha az elhelyezési viszonyok úgy kívánják — 1905. tavaszára behívni.

Katonai szállítások. A soproni katonai élelmezési raktár egész évi szükségletére a Zalamegyei Gazdasági Egyesület ajánlatot adott be, amelynek sorsa azonban — dacára annak, hogy a határidő lejárt — még eldöntve nincs. Ugy vagyunk értesülve, hogy a szállításban való részvétel csak hat gazda jelentkezett, ami ily nagy vármegyéből elég kis szám. A katonai szállításokban való részvétel közgazdasági fontosságát nem kell bizonyítgatni. Biztosítanunk kell a magunk részére minden előnyt, amit a katonai kincstár a gazdáknak nyújtani hajlandó és ha kereskedőnek kifizeti magát az élelmezési raktárak részére való szállítás, a gazdák részére is előnyösnek kell annak lennie.

Öngyilkossági kísérlet. Szép szál legény volt Imhof Géza Zalaapátiban. Mesterségére nézve a szabóipart folytatta, de akármelyik atléta klub is befogadhatta volna tagjai sorába. És Imhof Géza szíve szerelmre lobbant Zalaapáti község egyik gazdaemberének a leánya iránt. A leány viszonzta is a fiatal ember szerelmét, de a szülők nem jó szemmel nézték a fiatalok vonalmát s így ki látszott zárva annak a lehetőség, hogy egymásé lehessenek. Imhof Géza előlötti bánatában nagyon elkeseredett és mikor látta, hogy szerelme reménytelen, kiment a mezőre s ott mellbe lötte magát. A gyorsan odahívott orvos bekötözte a fiatal ember sebeit és beszállította Keszthelyre, a hol szülői lakásán ápolják. Felgyógyulásához kevés a remény.

Tűz. Moncsék Ágoston m. kir. esendőr törzsermesternek a Gógánhegyen levő hajléka f. hó 17-én délután 1/2 órakor kigyuladt és ámbár tűzoltóink gyorsan a helyszínén termettek és derekasan hozzáálltak az oltáshoz, a pajta, istálló, pince, présház, konyha és szobából álló épület, melynek falai boronából és sövényből készültek, földig égett. A hajlékban elhelyezve volt butort, bort és hordókat sikerült megmeníteni. A kár mintegy 1000, 1200 K-ra tehető. Biztosítva volt. A tűz keletkezésének oka eddig ismeretlen.

Óra tolvaj. Kolompár Antal nekeresdi cigány kirándulást tett Szombathelyre. Ott körüljárta a várost, azután egy kis „munka“ után lájtott. A mint ögvelgett, meglátta, hogy egy műhelyben egyik segéd órája a falon függ. Szerette volna Kolompár az órát, de hogyan, mikor a segéd ott dolgozott. De nem azért cigány a cigány, hogy furfangos ne legyen. Keresett egy hozzá hasonló jó madarat, ezzel kihívatta a segédet

az udvarra, ez alatt bemászott az ablakon és elemelte az órát. A rendőrség nyomára jutott a csalafintaságnak és megindította Kolompár ellen a bünvádi eljárást.

Bucsui verekedés. Bucsú volt Ormándlakon e hó 15-én. Összesereglett oda a szomszéd községek fiatalsága, hogy kimulassa magát. Itt volt Foki Károly nagylengyeli urodalmi gépész is, a kibe, nem tudni miért, néhány legény belevesztett. Legdühösebb volt ezek közt a két Bösze fiu, Kálmán és Gyula, a kik virtuskodásuknak kézzelfogható jelét is adták azzal, hogy a gépészt boxerrel arcul ütötték, azután meg doronggal verték. A esendőrök épp jókor értek a helyszínére, különben életével lakott volna. Többek közt Tornyos Antal is odavetődött és sajnálkozott a vérben fetregő Foki Károly fölött, mi közben élénken elítélte a tettesek embertelen eljárását. Meghallotta ezt Bösze Gyula, odalépett Tornyoshoz, félre hívta s boxerrel úgy verte arcul, hogy majd kiütötte a szemét. Az orvos 18 nap alatt gyógyuló sérülést állapított meg, a miért Bösze aligha meg nem bűnhődik.

Marhák kiteleltetése. A földművelésügyi m. kir. miniszter felhívást intézett az ország valamennyi gazdasági egyesületéhez az ország marhaállományának kiteleltetése érdekében. A leirat szerint: a kedvezőtlen időjárás okozta takarmányhiány nagy veszéllyel fenyegeti az ország marhaállományát. Hogy a veszély mérve lehetőleg csökkentessék, kívánatos volna, hogy takarmányszük vidékekről legalább a tenyésztálatok egy része oly helyekre szállíttassék, ahol azok móltányos feltételek szerint kiteleltethetők. Ezen törekvés támogatását kéri a miniszter a zalamegyei gazdasági egyesülettől is, amelyet felkért, hogy tegyen jelentést arról, miszerint a vármegyében kik, hány darab marhát, mily feltétel mellett volnának hajlandók teletetésre átengedni, illetve elvállalni? A Z. G. E. titkári hivatala kéri azokat a t. gazdákat, akik teletetésre szarvasmarhákat átengedni s elvállalni hajlandók, hogy azt — a feltételek közlése mellett — bejelenteni sziveskedjenek.

Villámütés. Buza Józsefné pusztaszentlászlói lakost, midőn a söjtöri határról haza felé ment, továbbá Szücs János galamboki lakost, mikor a szántásból haza felé indult, a villám agyonstította.

Motorkocsi menetek. A szombathelyi m. ügyvezetőségének értesítése szerint a Veszprém-vármegyei Gazdasági Egyesület által rendezett és f. évi augusztus 28-tól bezárólag szeptember hó 8-ig Veszprémben megtekinthető gazdasági kiállítás tartama alatt, a rendes személyszállító vonatokon kívül naponként még külön motorkocsi menetek lesznek Jutas—Győr—Pápa—Kiszell—Jutas—Veszprém és Veszprém—Jutas—Mezőkomárom—Hidvég között. Bobáról a motorkocsi-menet indul d. e. 10 óra 17 percekor (csatlakozással a Zalaegerszegről reggel 5 ó. 54 p.-kor induló vonattal) és Veszprémbe ér d. u. 1 óra 23 percekor és Veszprémből elindul d. u. 6 óra 56 percekor és Bobára ér este 9 óra 48 percekor (mellyel azonban Zalaegerszegnek nincs összeköttetése.)

Dohány különlegességek a vendéglőkben. Régi baja és panasza volt a közönségnek a dohánykülönlegességekhez való nehéz hozzáférhetés. Ez a régi panasz ügyes módon nyert megoldást. A pénzügyminiszter ugyanis a magyar vendéglősök országos szövetsége által hozzá intézett kérelmében megengedte, hogy jövőben dohányszivar különlegességek a nagyobb vendéglőkben szállókban és kávéházakban árulassanak.

Véletlen szerencsétlenség. Somogyi József vakonyai 11 éves fiut a cséplőgég járgánya elkapta és jobb lábát eltörte.

Időjárás. A mult héten rekkenő forráság uralkodott. Még júliusban sem voltak oly meleg napjaink, mint most. Enyhülést csak az esti órák hoztak, mert az éjszakák hűvösebbek lettek. Tegnap reggelre azonban beborult az ég, eső is esett s lehült a levegő. Valószínű, hogy a kánikulai hőségnek ezzel vége van.

Erdőőri szakvizsgálatok. Szombathelyen az erdőőri szakvizsgálatot és vadőri vizsgálatokat október hó 19-én délelőtt 9 órakor tartják. Akik erdőőri szakvizsgálatot és vadőri vizsgálatot akarnak tenni, hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat október hó 1-ig nyújtsák be Simenszky Kálmán szombathelyi kir. erdőfelügyelőnél.

Ki akar egyéves önkéntes lenni. Bizonyára van olvasóink között akárhány fiatal ember, ki annak idején tanulmányait félbenhagyta s így a 3 éves terhes katonai szolgálatnak néz elébe. Debreczenben már évtizedek óta sikeresen működik az országszerte kitűnő hírnévnek örvendő Lichtblau Albert-féle, miniszterileg engedélyezett katonai előkészítő tanfolyam, melyben mindazon ifjak, kik a megkívánt iskolákat nem végezték, előkészültségükre, foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. A ki 1883-ban született, már elkészt. Születési év közlendő. Prospektust bárkinek készséggel küld Lichtblau Albert tanfolyam igazgató Debreczenben.

Vármegyénk idei termés-kimutatása f. hó 1-én a földmivelségi miniszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint: 537.800 q buza, 456.000 q rozs, 174.100 q árpa, 140.000 q zab, vagys összesen 1.307.900 q, mely a tavalyi 1.633.951 q tényleges terméssel szemben 325.051 q hiányt tüntet fel.

Állategészségügy. A földmivelségi miniszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint vármegyénk területén folyó hó 14-én 3 községben lépfene, 1 községben takonykór és bőrféreg, 20 községben ragadós száj és körömfájás, 9 községben ivarszervi hólyagos kiütés, 39 községben sertésorbánc és 86 községben sertésvész volt.

„A Zenélő Magyarország“ zongora és hegedű zeneműfolyóirat 16. füzeté a következő szép zenemű ujdonságokat közli: I. „Egy sir“ műdal Kiss József szövegére, az országos nevű zeneszerző Lányi Ernőtől. II. „Néger fütty induló Néger Pfeif Marsch“ eredeti amerikai induló Kerry Milletől. Ily gazdag tartalommal jelenik meg e minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneműfolyóirat minden egyes füzeté. Előfizetési ára negyedévre 3 korona. Előfizetheti a kiadó-hivatalban Budapesten József körút 22/24.

Több vármegyei gazdasági egyesület kukorica, burgonya, bab, káposzta, őszi borsó, őszi búkköny, szöszös búkköny, szálás takarmány, őszi és tavaszi szalma beszerezhetése céljából azon gazdaságok címéért fordult egyesületünkhöz, hol a fenti termények beszerezhetők lennének; miért is kérjük azon t. c. földbirtokos urakat, kiknél ezen termények nagyobb mennyiségben eladásra kerülnek, hogy a mennyiség és ár megjelölése mellett eladó szándékukat a Zalamegyei Gazdasági Egyesület titkárságánál jelentsék be.

Házasság.

Hivogatólag, csábítólag int felénk, eltikkadt vándorok felé, mint nyájas pálmásziget — a házasság. Az élet küzdelmei és furesaságai már megérlelték bennünk a tudatot, hogy csakis ott találjuk meg életünk jutalmát, a boldogságot, a célt. Érezzük már, hogy ez a mi hivatásunk és míg az egyik rész szomjas szívvel, vagy reális érdekek szemmel tartásával keresi életének párját, a másik rész már meg is találta, és ha a dolgok a maguk természetes rendje szerint folynának, nem volna egyéb hátra, mint a házasság megkötése.

És most jön a nagy de. Nem házassodhatunk meg. Apró 600, 800, 1000 forintos hivatalnokok, tanítók, tanárok, avagy egyéb keresetet üző fiatal emberek vagyunk, akik egymagunkban még csak el tudunk lenni a fizetésünkkel, de családfenntartásra ezzel a jövedelemmel vállalkozni nem merünk. Érezzük, hogy a szegény házassággal olyan jármot veszünk nyakunkra, melynek súlya alatt mindinkább görnyedezni fogunk s minden egyes új családtag új küzködést, új gondot fog hozni az apai örömök riasztó ellensúlyozása képpen. Példákból, elriasztó példákból merítjük a tanulságot. Az olyan házasság, mely nem egyéb, mint a nélkülözések és lemondások folytonos láncolata, nem nyújthatja azt a boldogságot, melyért két egymást szerető szív eped. Szép a romantika, édes a szerelem, de a pozitív valóság mégis csak a legnagyobb ur.

Fiatal, 25—28 év közötti fiatal emberek vagyunk. Forr bennünk az ifjú életerő, most vagyunk a legalkalmasabbak az érzések befoga-

dására, a szerelem energiájára. A természet törvényei szerint ez a leghelyesebb ideje a házasság megkötésének. De mi mégsem házassodunk — ki vagyunk tiltva a paradicsomból. Nem látjuk biztosítottunk ekzisztenciánkat és egy jobb jövő reményében küzdünk, törekszünk, dolgozunk, hogy el tudjuk érni azt a minimumot, amelyből családot lehet eltartani.

S mialatt dolgozunk, elszállnak fölöttünk az évek, öregszünk testben és lélekben. S őszintén szólván hozzájárul ehhez az a körülmény is, hogy gyorsan, viharosan él a mai ifjúság. S mire végre el tudjuk érni azt az évi jövedelmet és azt a biztos pozíciót, amelyet a házasság bázisának tartunk, lelkünk megkopott, szívünk elszegényedett, fejünk megkopaszodott. Így állunk az oltár elé. Ó micsoda egészen más, küllömből vőlegények lettünk volna mi 5, 8, 10 esztendő előtt, amikor csak 600 forint volt a fizetésünk!

Igy történik aztán, hogy igen sokan közülünk, akik 30—40-ik életévük között nőülnek, nem találják meg a házasságban azt a boldogságot és megelégedettséget, melyet kerestek.

S éppen így nem találják meg azok sem, akik fiatalon bár, de tisztán az anyagi érdek szem előtt tartásával lépnek az oltár elé. A leány, akihez őket szívük vonzalma huzza, rendszerint szegény, s mint ők hiszik, nem nekik való feleség. Újsághirdetés, közbenjárás és egyéb üzleti uton keresnek és találnak olyan menyasszonyt, akinek hozományából telik három szobás lakásra és járuléka. Megházosodnak és szívük hidegen marad, mikor az igent a pap előtt kimondják.

Általánosságban nem lehet azt állítani, hogy az érdekházasságok boldogtalanok. Gyakran bekövetkezik, hogy az összekerült házasságok, meglévén bennük egymás kölesönös becsülése és a vérmérséklet egyenlő erejű delejessége, összekötnak és megszeretik egymást. De ez véletlen. Az érdekből házasodók legnagyobb része nem boldog, nem megelégedett és míg csak a sír be nem záródik fölöttük, idegenek maradnak egymásra nézve. Nézzünk csak egyszer figyelő szemmel szét magunk körül, vessünk egy élesebb pillantást ismerőseink házi tűzhelyébe, látni fogjuk, hogy sok helyütt csak alig pislog az a tűz, a lelkek fanyarak, a szívek elfásultak. Ezek az emberek mind boldogok lettek volna, ha nem a rideg számítás tanácsára hallgatnak.

A nők sorsa ebben a tekintetben még rosszabb, mint a férfiaké. A boldogtalan házasságban legtöbbször a nőnek jut ki a nagyobb rész a boldogtalanságból, mert a férfinak több alkalma van szórakozást keresni a házi tűzhelyen kívül, kárpótolni magát azért, amit az oltár előtt elveszített. Ezer és ezer házaspár hordozza egész életén keresztül Hymen töviskoszoruját, a modern társadalom mégsem akarja e megdöbbentő tényből levonni a helyes következtetést. A leányos szülők, a leányok s a házassalandó fiatal emberek előtt egyaránt ott lebeg a sóvárogva kergetett varázshatalom, a Mammon. Csak amikor elérik, akkor látják, hogy hamis utra tévedtek, hogy a pénz csak azt adja meg, amit vásárolni lehet. Így romlik meg a társadalom, így zülkik el az emberiség.

Hol keressük ennek a nagy bajnak az orvoslását? Itt annyi a tényező, hogy mindazt elsem lehet sorolni és azért orvosságot sem tudok ajánlani. Csak elkomorodva konstatalem és velem együtt minden gondolkodó elme és érző szív, hogy a modern életfelfogás megfosztotta az emberiséget a boldogságtól. Csak új kor, új életfelfogás tud itt segíteni. Az pedig messze van még és csak óriási rázkódtatások után fog bekövetkezni.

Addig is mi, férfiak és nők, akik rabjai vagyunk a szegénységnek, az uri módnak, a szép ruhának és társadalmi követelményeknek, célunkat tévesztve és megelégedetlenül járjuk a modern Golgothát.

Iskolai értesítések.

A zalaegerszegi áll. főgimnáziumban a javító vizsgálatok aug. 30-án, a felvételi, pótló- és magánvizsgálatok aug. 30. és 31-én, a beiratások pedig szept. 1. és 3-án lesznek. A beiratásnál bemutatandó az utolsó évi iskolai bizonyítvány, s ha a tanuló első ízben iratkozik be az intézetbe, a születési és az újraoltási bizonyítvány. A tanuló az apa, anya, vagy gyám kíséretében tartoznak a beiratásnál megjelenni. Beiratás alkalmával felvételi, könyvtári, ének,

értesítő-díj és tintapénz címén összesen 14 K 30 f fizetendő. Ezen díjak alól senki sem menthető fel. Az évi tandíj 60 K, amely négy egyenlő részletben fizethető, az első legkésőbb október 15-ig. Jó viseletű, jó előmenetelű, szegénysorsú tanuló szept. 15-ig az igazgatósághoz tandíjmentességért folyamodhatnak. A vidéki szülők és gyámok a beiratás alkalmával tartoznak bejelenteni, hogy gyermekük vagy gyámfiok kinél és hol lesz szálláson. Figyelmeztetjük azonban a vidéki szülőket, hogy csak az igazgatóságnál bejelentett és elfogadott házakban helyezhetik el gyermekeiket, másrészt felhívjuk mindazokat, akik gimnáziumi tanulókat lakásba, vagy elátásba venni akarnak, hogy ezt a szándékukat aug. 25-ig jelentsék be az igazgatóságnál. Akik már a múlt évben is jelentkeztek, azoknak csak az esetben szükséges újra jelentkezniök, ha azóta lakást változtattak. — Az áll. főgimnázium igazgatósága.

A zalaegerszegi magy. kir. állami felsőkereskedelmi iskolánál a pótló- és javító vizsgálatok augusztus hó 31-én délelőtt 8 órakor lesznek. Az 1904/5-ik iskolai évre szóló beiratás szeptember hó 1., 2. és 3-ik napján lesz d. e. 8—12-ig és d. u. 2—4-ig az igazgatósági irodában, az ünnepélyes „Veni Sancte“ pedig szeptember hó 4-én d. e. 8 órakor lesz a róm. kath. plebánia templomban. Tandíj 50 K, melynek fele beiratáskor fizetendő le. A tandíjon felül minden tanuló kivétel nélkül 15 K felvételi díjat tartozik fizetni a beiratás alkalmával. — Szegénysorsú, jó viseletű tanulóknak tandíjmentességért csak abban az esetben folyamodhatnak, ha a megelőző évi iskolai bizonyítványukban a rendes tantárgyakból több vagy annyi jeles és jó jegyük van, mint elégséges. Tandíjmentességért a kérvény az intézet igazgatójához adandó be a beiratás alkalmával; a kérvényhez esatolandó az előző évi iskolai bizonyítvány és egy évnél nem régebbi keletű szegénységi, illetőleg vagyontalansági bizonyítvány. A tandíjmentességben részesülő tanuló az iskolai segítő egyesület részéről a szükséges tankönyveket megkapják.

A zalaegerszegi m. kir. állami elemi fiú- és leányiskolában az 1904/5. tanévi beiratások f. évi szeptember hó 1—7-ig eszközöltetnek: és pedig a tandíjt fizetők reggeli 8—12-ig, a tandíjmentesek délután 2—5-ig iratkozhatnak be.

A „Szentlélek Isten“ segítségül hívására a r. k. tanuló szeptember 8-án reggel 8 órakor tartandó szent misén a plebánia templomban, a protestáns vallásúak és az izraeliták saját imaházukban tartandó isteni tiszteleten szintén megjelennek. A rendes tanítás ugyanezen hó 9-én veszi kezdetét.

Tandíjt, felvételi és egyéb beiratási díjt az állami elemi iskola tanító testületének két tagja az elemi iskola épületében (az igazgatói irodában) nyugtázással veszi át. Ugyanezen a helyen történik a beiratás is az iskola igazgatójánál és egy másik teremben az osztály-tanítóknál.

A tanuló évi tandíja 4 K-ban van megállapítva. Ezen összegben kívül minden tanuló, még a tandíjmentes is, tartozik felvételi díj címen 50 f-t, a tanítói nyugdíj és gyámalap javára 30 f-t, évi Értesítőért 50 f-t, összesen 1 korona 30 fillért fizetni.

Az évi „Értesítő Könyvecske“ árát, 12 f-t csakis az a tanuló tartozik osztálytanítójánál lefizetni, ki mint ujone iratkozik be, vagy más iskolából lép át és ilyenek hiányában vétetik fel. Aki a kapott „Értesítő Könyvecske“-jét a tanév kezdetén oszt. tanítójának bármi okból átadni nem tudja, a másod példányért 1 K-t tartozik fizetni.

Az iskolai gondnokság csakis azon szegénysorsú tanulókat ajánlja a tandíjmentességre, kik szegénységüket, ha helybeliek, a városi hatóság előtt és ha vidékiek, lakóhelyük községe előjáróságától kiállított községi bizonyítvánnyal igazolják.

A beiratási időben délelőtt 11 órakor tartanak a felvételi, javító és magánvizsgálatok.

Hogy a tanuló születési ideje (év, hó, nap) helye, anyanyelve, vallása, a szülő vagy gyám neve, foglalkozása, lakhelye, (utca és házszám) pontosan bejegyezethessék, kéretnek a szülők vagy gyámok, hogy gyermekeiket, gyámoltjaikat a beiratásra elkísérjék.

A tanulóknak, ha nem helybeli születésű, életkorát születési bizonyítvánnyal (keresztlevéllel) kell igazolni.

Az elemi mindennapi iskolába járás kötelezettsége kiterjed mindazon gyermekekre, kik 1892. évi szeptember hó 1-től egész 1898. évi augusztus hó 31-ig születtek, vagyis kik életkoruk 6. évét betöltötték és 12. évnél nem idősebbek. Azon tanuló, aki a tanév második felében tölti be 12-ik életévét, köteles a tanév végéig a mindennapi iskolába járni.

A ragályos bajban szenvedő, vagy undorító betegségben levő, avagy hülye tankötelesek az iskolába föl nem vehetők. A felmentést orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni.

Azon szülő vagy gyám, kinek gyermeke vagy gyámoltja a beiratások alkalmával bármi okból visszautasított, panaszával az iskolai gondnoksághoz fordulhat.

Különösen figyelmeztetnek azon szülők vagy gyámok, kiknek gyermekei vagy gyámoltjai (fiúk és leányok) az elemi iskola IV-ik osztályát befejezték és még 12 évesek nincsenek, ha csak középiskolába vagy polgári leányiskolába nem lépnek, hogy a törvénytiszabta összes tantárgyakból a szükséges oktatásban részesülhessenek és a népiskola számára előírt ismereteket teljesen elsajátíthassák, tartoznak ily tanköteleseket az elemi mindennapi iskola V-ik, vagy ha azt elévítették, a VI-ik osztályba beiratni.

Vidéki tanulók hiteles iskolai bizonyítvány alapján vétetnek fel a következő osztályokba. Ily bizonyítvány hiányában vizsgálat alá vétetnek.

Az iskolai gondnokságnak 1902. évi február hó 2-án tartott ülésén hozott határozatánál fogva a vidéki tanulók a beiratásokra kitűzött 7 nap alatt a felvételre előjegyezgethetik magukat, végleges felvételük azonban a rendes beiratkozások után és csak abban az esetben történhetik meg, ha ezt a népoktatási törvény által megengedett létszám, vagy a tanterem területe megengedi.

Az oly tanuló, ki egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot nyert, csak az esetben mehet a következő osztályba, ha az előző és leendő osztálytanítója előtt javító vizsgálatot tesz.

A védhímlo oltásról szóló törvény értelmében a népiskolába lépő minden tanköteles gyermek köteles felvétele alkalmával a jó sikerrel végzett oltást, vagy e kötelezettség terhe alól való felmentést bizonyítvánnyal, vagy más módon, vagy azt igazolni, hogy a legutóbbi 5 év alatt természetes hímloót állott ki.

A 11 éven felüliek újraoltásukat szintén bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

Azon szülők vagy gyámok, akik szeptember hó 15-ig gyermekeiket vagy gyámoltjaikat be nem iratják és rendszeren iskolába nem küldik, az 1868. évi XXXVIII. közoktatási és az 1876. évi XXVIII. „Népiskolai hatóságok”-ról szóló országos törvény alapján fognak büntettetni.

A gazdasági ismétlő fiú- és leányiskolában. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1901. évi május hó 21-én 32.055. sz. alatt kelt rendeletében, az állami elemi népiskolák számára kiadott utasítás III. fejezetének 29. §-a 7. pontjában elrendelte, hogy mindazon tankötelesek, (fiúk és leányok) kik az elemi iskolát befejezték, vagy 12-ik életévüket betöltötték, kötelesek 3 éven át, 15 éves koruk betöltéséig az ismétlő iskolába járni, ha csak be nem igazolják, hogy: a) iparos- vagy kereskedő tanone iskolába, b) felső vagy polgári népiskolába, c) felsőbb leányiskolába, d) középiskolába, e) szakiskolába járnak.

A gazdasági ismétlő iskolai tankötelesek beiratása a mindennapi tankötelesek beiratását követő napokon és pedig szeptember hó 8., 9. és 10-én a délelőtti órákban fog az állami elemi iskola épületében eszközölni.

A rendes tanítás szeptember hó 14-én d. u. 2 órakor veszi kezdetét az állami elemi iskola épületében.

A gazdasági ismétlő iskolában a tanításra télen (november hó 1-től április hó 1-ig) heti 5 óra, a szorgalmi idő többi szakában heti 2 óra fordítatik. A tanítási idő egy része vasárnapra esik. A tanítás teljesen díjmentes.

Az ismétlő iskolai iskolázást az említett rendelet egész pontossággal és teljes szigorúsággal kívánja végrehajtani, ép ezért azon szülőket, gyámokat, vagy gazdákat, kik 13—15 éves koru tanköteleseiket be nem iratják és rendszeren nem iskoláztatják, az illetékes hatóság a mindennapi népiskolában alkalmazott törvények szerint fogja büntetni.

A zalaegerszegi iparos-tanone iskolában az 1904/5. tanévi beiratások f. évi szeptember hó

4-én és 11-én d. u. 2—5-ig tartatnak az állami elemi iskola egyik földszinti tantermeben. Felhivatnak a t. c. iparosmesterek, hogy tanoncikat kivétel nélkül, tehát még azokat is, kik próbaidejüket nem töltötték is ki, a kitűzött napokon haladéktalanul beirattassák, mert azok a munkaadók, akik tanköteleseiket legkésőbb szeptember hó 15-ig az iparos-tanone iskolába felvételre önként be nem iratják, iskolamulasztással terhelteknek fognak tekinteni. A rendes tanítás a II-ik és III-ik osztályban szeptember hó 13-án este 6 órakor veszi kezdetét.

Piaci áraink a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonkint.

	minőség szerint	Kor.-tól	Kor.-ig
búza		—	10-20
rozs		—	7-—
árpa		—	6-80
zab		—	6-50
tengeri		—	7-40

Nyilt-tér.)*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejthetetlen emlékü férjem elhunytával ért gyászomban részvétükkel vigasztalásomra siettek; akik drága hatottam koporsóját koszorúkkal borították el, temetésén megjelentek s utolsó útjára elkísérték, kegyeletes részvételükért szívem mélyéből mondok köszönetet.

Zalaegerszeg, 1904. április 19.

Özv. Csillagh Gyuláné Nagy Etelka.

NESTLÉ FÉLE GYERMEK-LISZT.
 főjelműhatallan
 gyomorbeteg, diarrihoiban, bélhurutban szenvedők számára.
 Kapható gyógyszerárak és drogueriákban.
 Kiserleti csokolátra fel dobozok a 1 Korona.
 A lisztelt szűleszűzőnek probabozók és röpítőknigyen rendelkezésre állnak a NERUDA NÁNDORNAL FÉLE főrakárban BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7 sz.

Kérjen mindenki

saját érdekében

Valódi Kathreiner-fele Kneipp-maláta kávé

csak oly csomagokban, a melyek a Kneipp páter védjegyet és a Kathreiner nevet viselik, és kerülje gondosan a silány utánzatok elfogadását.

Hazai elsörangu gazdasági gépgyár kerületi képviselőt

keres lehetőleg a megye székhelyén, kinek, ha megfelelő helyiséggel rendelkezik, esetleg minta raktárt adna.

Csakis jó nevü és a gazdakörökben ismerős egyének (termény, vaskereskedők, biztosító társaságok főügynökei stb.) kéretnek ajánlataikat »F. O. 13.« alatt Haasenstein és Vogler hirdetési irodájában Budapest, Dorottya-u. 9. sz. alá intézni.

Egy magyarországi bérlő levele.

Wilhelm Ferenc gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító urnak Neunkirchenben, Alsó-Ausztria. Naszály.

Van szerencsém itt e helyen köszönetemet kifejezni azért a csodás hatásért, mely az ön kitünő Vilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító teájának használata után nyilvánul. Evvel a teával egy süttöi asszonyt teljesen meggyógyítottam, habár ezt az asszonyt már háromnegyed év óta a környék legjobb orvosi gyógykezeltek és már lemondottak az életéről. Ezen kura által a tea oly kedvelt lett itt a környéken, hogy Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 7. bizonyosan nagy mennyiséget ad el a süttöi gazdáknak.

Az én házamban is megtörtént, hogy egy nálam alkalmazott fiatal ember oly éles csuszfajdalmakat érzett, hogy se kezét, se lábát mozgatni nem tudta, de az ön teájából három csomagagnak elhasználása után teljesen meggyógyult. Én is használok ezt a teát kétszer évente és megvagyok győződve, hogy az nekem jót tesz.

Mégegyszer a gyógyultak leghálásabb köszönetét kifejezve, maradok kitünő tisztelettel

Hohldamf Mihály bérlő Naszályban; u. p. Totis, Magyarország.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógytárakban és drogueriákban.

1 csomag 2 K a raktárból, 1 pósta küldemény 15 csomag 24 K bérmentve az Osztrák Magyar monarchia pósta állomásaira.

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.

Társszerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

559/v. 1904. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. járásbiróság 1904. V. II. 258. számú végzése által Horváth József és társa végrehajtató javára Heder György és társa baki lakosok ellen 1893 K 04 fillér tőke, ennek 1901. évi március hó 25-től járó 5% kamatja, ugy járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt, 1045 K-ra becsült egy ló, gazdasági eszközök, széna, szalma, sertés, ól, fa és szalmás gabonából álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladása elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis Bakon leendő eszközzésére 1904-ik évi szeptember hó 3-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Zalaegerszeg, 1904. évi augusztus hó 12-én.

Nagy Sándor, kir. bir. végrehajtó.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét azon körülményre felhívni, hogy a Vártéren levő

fürdő intézetet

kibéreltem. Kapható mindennemű hideg és meleg fürdő, minden időben jutányos árban, pontos kiszolgálás mellett.

A fürdőszobák átalakítottak és a fürdő intézetet a legkifogástalanabb tisztaság mellett kezelik, mely körülmény bizonyára a n. é. közönség megnyugtatóására fog szolgálni.

A n. é. közönség pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Zalaegerszeg, 1903. aug. hó.

Özv. Salczer Miksáné
fürdőbérlet.

Somatose
oldható hőfehérnye
a hús tápanyagát tartalmazza (hőfehérnye és só) majonéz, szőlő, húsanyag oldható poralakban.
a lehető legjobb
erősítő szer
gyöngy, a táplálkozásban visszamaradt anyagoknak, mellbetegségeknél, idegbetegségeknél, gyomorbetegségeknél, gyermekbetegségeknél, angol kórban szenvedő gyermekeknek, gyógyulók-
nak stb., stb.,

Vas-Somatose
alakjában különösen
sápkórban
szennvedőknek orvosilag ajánlva.
Somatose nagy mértékben
emeli az étvágyat.
Kapható minden gyógyszer-
tárban és drogeriában.
Csak eredeti csomagolásban valódi.

Festőgyárak eselött
Bayer fr. és társa, Elberfeld.

Egyéves önkéntességre elő-
készítő iskola Zsolnán.

A polgári iskola igazgatóságának fel-
ügyelete alatt.

Középiszkolai tanárok!
Fényes taneredmény!

Tanfolyam kezdete f. évi szeptember 20-án.

Felvilágosítást ad

a tanfolyam igazgatósága.

Keil-lakk

legkitünőbb mázolószer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér »Glasur« fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Ján Ferenc cégnél Zalaegerszegen.

Fernolendit

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ.

cipő fénymáz, a világ legjobb fénymáza és Glanzcrème világos cipők számára leg-
szebb fényt adnak és megtartják a színt állandóan. Sárga vagy barna bőrből készült
foltos cipők Lyosin alkalmazásával egész új színt kapnak.

Alapítattott 1812.-ben. Gyárraktár Budapesten, V. Lipót-körut
24. A levelek Bécsbe III/i. intézendők. A mosáshoz Brunnen-szappan veendő.

Gyomorbetegeknek,

akik meghűlés, gyomortájerhelés, élvezhetlen, nehezen emészthető, túlhideg vagy meleg ele-
delek, vagy szabálytalan életmód folytán gyomorhajban, gyomorkatharusban,
gyomorcsírdalomban nehéz emésztésben vagy elnyálkásodásban szenvednek,
a rég kipróbált jó hatású **emésztési és vértisztító szert** ajánljuk, mely az

Ullrich Hubert-féle növény bor.

Kitűnő gyógyerejűnek talált növényekből jó borral vegyítve készül, erősíti az ember gyomor-
szerveit anélkül, hogy gyomorhajtó szer lenne. Eltávolítja a véredények zavarait, tisztítja a vért
minden romlott, betegséget előidéző anyagoktól és hathatósan működik az egészséges vércépződésre.
Ezen bornak kellő időben való használata mellett minden jelenség, mint főfájás, felbőgögés,
gyomorégés, melyek idült gyomorhajoknál leggyakrabban előfordulnak, már a kezdetleges hasz-
nálatnál megszűnnek.

Szorulás, kólikafájdalmak, szíverés, álmatlanság ezen növénybor használata mellett gyorsan
megszűnik.

Halvány, aszott kinézés, vérhiány a legtöbb esetben a hiányos vércépzésnek és máj-
betegségnek a következményei, amelyeket legbiztosabban gyógyít ez a növény bor, mely fokozza
az étvágyat, elősegíti az emésztést, javítja a vércépződést s a betegnek új erőt szerez, amit
számos elismerő és köszönő irat igazol.

A növény bor üvegenként 3 és 4 koronáért kapható a gyógyszerárakban Zalaegerszegen,
továbbá Zalaszentgróth, Vasvár, Kőrmend, Nova, Pacsa, Keszthely, Sümeg, Jánosháza, Devecser,
Kisczell, Muraszombat, Bellatincz, Marczali, Tapolca, Nagykanizsa, Letenye, Csáktornya, Perlak,
Szombathely, Csabrendek, Sárvár, Nemetujvár, Szentgothárd, Óriszentpéter, Alsólendva, Mura-
szerdahely, Komárom, Nemesvid, Pápa, Nádasd, Vaspör, Szőc, Baksa, Bak, Pölöske, Zalaszent-
lászló, Bóba, Középbisztrice, Pince, Páka, Ujudvar, Nagyrada, Csákány, Simontornya, Tapsony,
Kéthely, Nyirád, Ajka gyógyszerárakban, illetve fűszerkereskedéseiben, valamint minden
nagyobb és kisebb helyen Magyarországon és az egész Osztrák-Magyar monarchiában a gyógy-
szertárakban.

Utánzatoktól óvakodni kell

és csak

Ullrich Hubert-féle növ. bor

kérendő.

A zalaegerszegi gyógyszerárak 3 vagy több palack növény bort eredeti áron szállítanak az
ország bármely részébe.

Egy jó házból való fiu
tanoncnak felvétetik
UNGER ANTAL könyvnyomdájában
= Zalaegerszegen. =

Jónak, a jobb
az ellensége.

Tényleg a legjobb az eddig használatban levő szappan, szóda, por, stb. anyagoknál vászon és pamut ruhaneműek mosására, a Schicht által újonnan feltalált

mosókivonatot,

„Asszonydicséret“

védjeggyel,
a ruha beáztatására.

Előnyök:

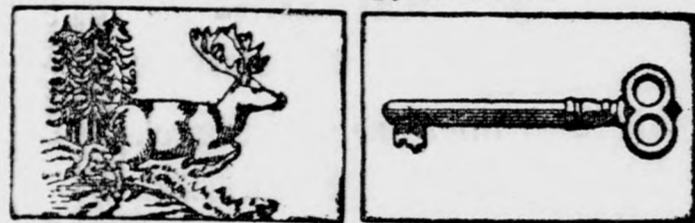
1. Az eddig szükséges volt mosási időt a felére csökkenti.
2. Fáradtságot a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Minthogy tisztábbá, tehát fehérebbé is varázsolja a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártalmatlan, amiért az alant jegyzett cég kezességét vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más mosáshoz képest.

Nélkülözhetetlené válik minden háztasszony és mosónőnél egy egyszeri kísérlet után.

Mindenütt kapható.

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“

jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan.
Minden káros alkotórésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Schicht György, Aussig

A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai szárazföldön.

A „Kávé király“-hoz

A ki nagyon jó zamatu s illatu kávé kedvel, az csakis „Király kávé“ vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve.

Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávé nem fog használni.

Ismeretes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illatu azonnal elillan, valamint minden ize s szagot elvesz, miért is ezen kiváló kávé lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kgros doboz . .	4 K 80 f
2 „ „ „ . .	9 K — f
4 „ „ „ . .	17 K 20 f

Ezen különleges pörkölt kávé kivül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra.

1 posta-csomag 5 kgr. legf. Cuba	K 13-50
1 „ „ 5 „ „ Ceylon	12—
1 „ „ 5 „ „ Jamaica	11-20

BIRÓ és TÁRSA

a „Kávé király“-hoz.

Budapest, VI. Teréz-körut 2/a—b.

A „Kávé király“-hoz

„MAYER“ gépgyár

vas- és fémöntő részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körut 15.

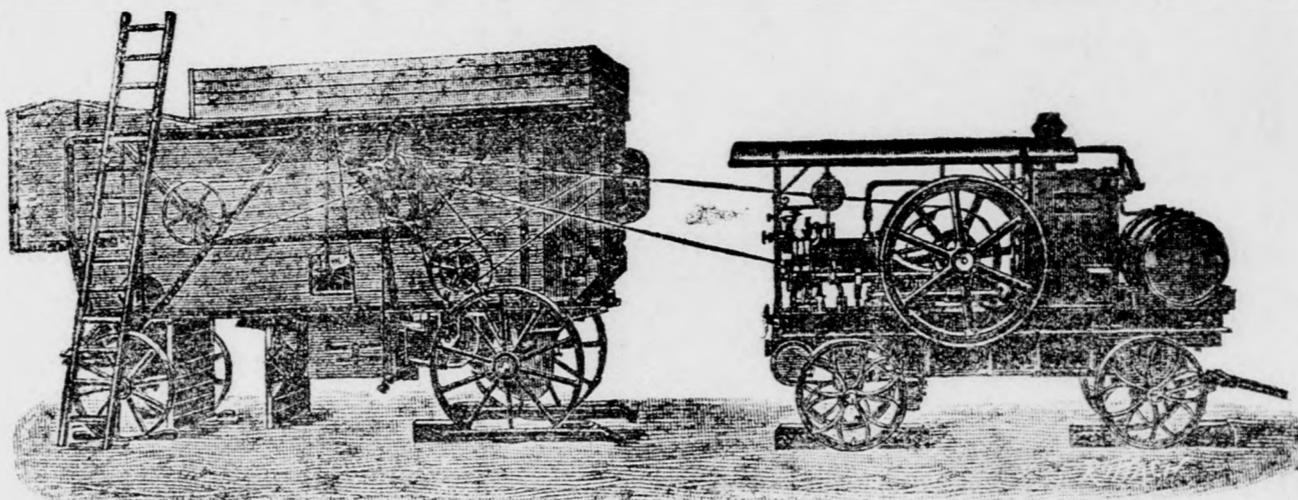
Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, ^{kitűnő} ^{szerkezetű} Benzin- és szivó-gázmotorokat ²⁻⁵⁰ ^{lóerőig}

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legolcsóbb üzem!

Tűzveszély kizárva!

Malomépítéssel: Új hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.

Különlegesség: Legújabb szerkezetű csavaros és szabadalmazott viznyomásmű borsajtók.

Osborne D. M.-féle világhírt amerikai arató és kaszáló gépek magyarországi kizárólagos képviselője.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés.

56.381/1904.

Árlejtési hirdetmény.

A balatonfüredi Erzsébet szeretetház kibővítése és a fennálló régi épületek helyreállítása alkalmával teljesítendő és összesen **28.771 K 20 fillérrel** előirányzott föld-, kőmives-, elhelyező-, kőfaragó-, vas-, ács-, cserépfedő-, bádogos-, burkoló-, padozati-, asztalos-, lakatos-, mázoló-, üveges-, kárpitós-, szobafestő- és kályhás munkák elkészítése, illetőleg szállítása iránt a következő feltételek mellett nyilvános árlejtés hirdettetik.

1. Az árlejtésben részt vehetnek mindazon szakértő hazai iparosok vagy vállalkozók, kik üzletük gyakorlására hatósági engedéllyel bírnak.

2. Ajánlat csakis az összes munkákra tehető.

3. A munkákra vonatkozó munkakivonatok és ajánlati minták vállalkozók rendelkezésére bocsáthatnak és kötelesek abba egységárait beiktatni, a végösszegeket pedig úgy számjegyekkel, mint betűkkel kiírni. Csakis azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kiszolgáltattott eredeti iveren tételnek.

4. Később érkezett, távirati uton küldött, vagy pedig utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

5. Az egy koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok legkésőbb **f. évi augusztus hó 29. napjának déli 1 órájáig** a vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium segédhivatali főigazgatójánál (V. Hold-utca 16. sz.) nyújtandók be.

6. A beadott ajánlatok a vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium kebelében **f. évi augusztus 30-án déli 1/2 1 órakor** (V. Vadász-utca 33. sz. III. 13.) nyilvánosan felbontatnak.

7. Tartoznak ajánlattevő vállalkozók az általános feltételek 6. §-ában az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt az ott körülírt módokat és kikötéseket mellett a budapesti IX. ker. állampénztárnál, vagy pedig az ottani vagy veszprémi m. kir. adóhivatalnál az ajánlat benyújtása előtt letenni és az erről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni. Ajánlatokhoz **késpénz vagy értékpapír bánatpénzüi nem csatolható.**

8. Fentartja magának a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium azon jogot, hogy az ajánlattevő vállalkozók közül a jutányosság szem előtt tartása mellett a munka kivitelével és végrehajtásával azt a vállalkozót bizza meg, ki a jól és helyesen készített munkák teljesítése iránt már eleve is a legtöbb biztosítékot nyújtani képes.

9. A munkára vonatkozó különleges feltételek és tervek Herzegh Zsigmond és Baumgarten Sándor építészeknél (Budapest, VIII., Köztemető-ut 4. sz.) naponta délután 3—6 óra között megtekinthetők, ugyanott fognak az ajánlati minták és munkakivonatok a jelentkező vállalkozóknak kiszolgáltattani. A műszaki művelet másolati példánya a **Veszprém vármegyei kir. államépítészeti hivatalnál** ugyancsak megtekinthető.

Budapest, 1904. július hó 26-án.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől.